

Handläggare
Gundula Kolb
Telefon 08-508 27 136**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

Inrättande av biotopskyddsområde Vinterviken

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden godkänner samrådsredogörelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden föreslår att kommunfullmäktige inrättar biotopskyddsområde Vinterviken i enlighet med bifogat förslag till beslut.
3. Stadsbyggnadsnämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Amanda Horwitz
StadsbyggnadsdirektörAnna Lina Axelsson Carolina Fintling Rue
tf. Avdelningschef Enhetschef

SAMMANFATTNING

I budgeten 2023 och 2024 gav kommunfullmäktige staden i uppdrag att inrätta fem nya biotopskyddsområden; Olovslunden, Vinterviken, Nockebyhov, Vårberg och Skönstavik.

I februari 2025 beslutade stadsbyggnadsnämnden att uppdra åt stadsbyggnadskontoret att samråda om förslag till biotopskydd för Vinterviken i Gröndal. Samråd har hållits under våren 2025. Länsstyrelsen och samtliga nämnder tillstyrker beslutsförslaget. Ellevio AB kommenterar hur inrättande av ett biotopskyddsområde kan påverka framtida ledningsdragning genom området. Efter samrådet har några mindre ändringar gjorts i förslaget utifrån inkomna synpunkter samt efter en dialog med Naturvårdsverket.

Biotopskyddsområde Vinterviken ska utgöra ett biotopskyddsområde för biotoptypen *mark med mycket gamla träd*. Arealen är cirka 16,4 hektar. Syftet är att bevara och på sikt utveckla de naturvärden och den biologiska mångfald som är knutna till mark med mycket gamla träd.

Skydd av området bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad samt

Bilagor: Samrådsredogörelse 2025-06-05, Beslut för biotopskyddsområde Vinterviken inklusive bilagor

med stadens bostadsmål och åtaganden inom överenskommelser om infrastrukturutbyggnad. Vidare stödjer biotopskyddsbeslutet flera av både nationella och kommunala miljömålen.

Föreslaget biotopskyddsområde Vinterviken är beläget mellan Vinterviken och sjön Trekanten och omfattar delar av skogsområdet och bergbranterna som ligger mellan Fregattvägen och Vinterviksvägen samt Fågelsångens gårdsväg och Blommensbergsvägen. Delar av fastigheterna Aspudden 1:1 och Gröndal 1:1 som ägs av Stockholms stad berörs av förslaget biotopskyddsområde.

Området har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur och ingår i ett kärnområde bland Stockholms ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Området har även betydelse för spridningssamband för ädellöv såväl på kommunal som regional nivå.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden godkänner samrådsredogörelsen och att nämnden föreslår att kommunfullmäktige inrättar biotopskyddsområde Vinterviken i enlighet med bifogat förslag till beslut.

BAKGRUND

I Stockholm finns många områden med höga natur-, kultur- och rekreativa värden. Det är ovanligt både ur ett nationellt och internationellt perspektiv och bidrar till stadens attraktivitet. Att det finns många sådana områden beror på Stockholms unika läge mellan Mälaren och Östersjön och det variationsrika sprickdalslandskapet tillsammans med att människor sedan bronsåldern brukat marken samt frånvaro av rationellt skogsbruk. Det skapar gynnsamma förutsättningar för ett rikt växt- och djurliv.

Genom att skydda värdefulla naturområden i Stockholm, och samtidigt bibehålla utvecklingspotentialen för bostäder, infrastruktur med mera i övriga delar av staden, kan staden planera långsiktigt för en växande och hållbar stad. Naturområden som skyddas bidrar till att stockholmarna får fortsatt tillgång till grönområden och bidrar också till den klimatanpassning som behövs för att möjliggöra en tätare och robust stad.

För att kunna bevara stadens biologiska mångfald och livskraftiga ekosystem krävs en fungerande blågrön infrastruktur som innehåller kärnområden av tillräcklig storlek och kvalitet samt spridningsvägar mellan kärnområden. En rik biologisk mångfald lägger grunden för

robusta och motståndskraftiga ekosystem som krävs för att kunna tillhandahålla viktiga naturnyttor (ekosystemtjänster).

Skyddsformen biotopskyddsområde

Biotopskyddsområden är en skyddsform som kan användas för små mark- och vattenområden (biotoper) som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller som av andra anledningar är särskilt skyddsvärda. Syftet med att skydda sådana biotoper är att långsiktigt bevara och utveckla naturmiljöer som har särskilt stort värde för djur- och växtarter.

För att en kommun ska kunna besluta att ett område ska utgöra ett biotopskyddsområde måste området utgöras av någon av de 30-tal biotop typer som är listade i bilaga 2 och 3 till förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Ett biotopskyddsområde är normalt cirka 2-20 hektar stort. Kommunen eller myndigheten som har bildat ett biotopskyddsområde får vidta de åtgärder som behövs för att vårda området.

Skyddet innebär att man inom ett biotopskyddsområde inte får bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön. Om det finns särskilda skäl kan kommunen ge dispens från förbudet. Åtgärder och verksamheter som inte skadar naturmiljön är inte förbjudna.

Enligt 8 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken gäller skyddet för ett biotopskyddsområde inte för de delar av området som är beläget i omedelbar anslutning till bebyggelse som fanns där när skyddet för området inträdde. Av detta följer att den bebyggelse som fanns vid skyddets införande ska kunna användas på det sätt och för de ändamål den var avsedd för när den uppfördes, utan hinder av den senare skyddade biotopen. Pågående verksamhet bör därför kunna fortgå på ett rimligt sätt, och åtgärder som är nödvändiga med hänsyn till pågående verksamhet i anslutning till byggnaden eller för byggnadens funktion eller för att förhindra skada, bör kunna vidtas.

Enligt 8 a § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken får en verksamhet bedrivas eller en åtgärd vidtas inom ett mark- eller vattenområde som är ett biotopskyddsområde, om en detaljplan eller områdesbestämmelser enligt plan- och bygglagen (2010:900) antogs eller fastställdes innan biotopskyddsområdet beslutades och verksamheten eller åtgärden behövs för att genomföra detaljplanen eller områdesbestämmelserna.

ÄRENDET

Beskrivning av området

Området innehåller såväl värdefulla ek- och tallmiljöer samt skyddsvärda bergsbranter. I stadens ekdatabas från 2024 har flera värdefulla ekområden (värdeklass 1-3) samt ett flertal jätteeckar pekats ut inom föreslaget biotopskyddsområde. Området hyser höga till högsta naturvärden och många naturvårdsarter har påträffats. Vinterviken har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur för arter knutna både till ädellöv och tall, men även för fladdermöss och groddjur. Området ingår i ett kärnområde bland Stockholms ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Föreslaget biotopskyddsområde har betydelse för spridningssambandet för ädellövsskog såväl på kommunal som regional nivå. Vidare har områdets värdefulla tallmiljöer en viktig funktion inom det kommunala barrskogssambandet.

Området omfattar Mörtviksparken, ett naturområde som klassas som stadsdelspark. Mörtviksparken är en del av ett stort viktigt grönstråk som inkluderar Vinterviksparken i dalgången och parkstråket kring sjön Trekanten. Uppe på höjden är utsikten över Mälaren storslagen. Flera parkvägar samt upptrampade stigar korsar området. Området är välbesökt och används framförallt för promenader. Här finns också möjlighet till naturupplevelser, ro, utsikt, vattenkontakt och vila.

Gällande stads- och detaljplaner

Området är reglerat som *Park* i stadsplanen PL 7929A från 1982 och stadsplanen PL2064A från 1939, då begreppet *Natur* inte användes före plan- och bygglagens tillkomst 1987.

Figur 1. I Vinterviken finns flera gamla ekar och tallar. (SBK)

Avgränsning

Föreslaget biotopskyddsområde är cirka 16,4 hektar stor och omfattar delar av skogsområdet och bergbranterna som ligger mellan Fregattvägen och Vinterviksvägen samt Fågelsångens gårdsväg och Blommensbergsvägen. Naturområden längs Gröndalsvägen och söder om Fågelsångerberget lämnas utanför biotopskyddsområdet som markreserv för framtida stadsutveckling. Vidare lämnas en buffertzon kring båtupplägningsplats väster om Mörtvikskroken. Delar av fastigheterna Aspudden 1:1 och Gröndal 1:1 som ägs av Stockholms stad berörs av föreslaget biotopskyddsområde. Bebyggda fastigheter samt privata fastigheter har undantagits.

Genom förslagen avgränsning kommer ett stort antal grova ekar samt deras efterföljare att skyddas. Därmed bevaras en mycket viktig del av det såväl regionala som kommunala eksambandet långsiktigt. Genom att även inkludera värdefulla tallmiljöer skyddas även en viktig del av stadens barrskogsnätverk.

Figur 2. Förslagen avgränsning av biotopskyddsområde Vinterviken (SBK).

Skötsel

Kommunen får enligt 7 kap. 11 § miljöbalken vidta de åtgärder som behövs för att vårda området. I detta biotopskyddsområde behövs skötsel främst i form av regelbunden naturvård för att gallra uppväxande sly och gallring av träd som riskerar att beskugga de gamla ekarna och tallarna. Det är också viktigt att se till att gallringen utförs varsamt så att efterträdare till de gamla träden sparas. Fri utveckling med vissa punktinsatser lämpar sig däremot bättre på hållmarkspartierna i västra delen av området. I området finns inga registrerade fornlämningar men två övriga kulturhistoriska lämningar. Skötselåtgärder anpassas för att även värna lämningar. Skötsel av området beskrivs vidare i bilaga 2 av beslutet.

Intresseprövning

Ett skydd av området bedöms ligga i linje med översiktsplanens mål om en växande, sammanhängande, klimatsmart och tålig stad samt med stadens bostadsmål och åtaganden inom överenskommelser om infrastrukturutbyggnad. Stadsbyggnadskontoret bedömer att inrättande av biotopskyddsområde i enlighet med förslaget är väl förenligt med framtida önskvärd stadsutveckling och inte hindrar utveckling av rekreationskvaliteterna i området. Att inrätta ett biotopskyddsområde bedöms vara förenligt med gällande stadsplaner. I parkplanen för Liljeholmen förslagna åtgärder bedöms vara förenliga med biotopskyddet om hänsyn till omgivande naturvärden tas.

I Aspudden finns andra områden som har potential för utveckling av till exempel nya bostäder, senior- eller gruppboende, skolor, förskolor, arbetsplatser och service.

Det berörda området hyser höga naturvärden och har en viktig funktion inom stadens blågröna infrastruktur för arter knutna till ädellöv- och barrskog. Föreslaget biotopskyddsområde innefattar potentiella livsmiljö för ett flertal skyddade arter och vid planläggning skulle strandskyddet återinföras i områdets västra del. Stadsbyggnadskontoret bedömer därför att områdes exploateringspotential är mycket begränsad och att området därmed lämpar sig väl för områdesskydd.

Att skydda området bidrar till uppfyllandet av FN:s konvention om biologisk mångfald och de nationella miljökvalitetsmål som Sveriges riksdag har antagit, vilket innebär att det finns ett stort allmänt intresse av att bevara skyddsvärda mark- och vattenområden.

Måloppfyllelse

Föreslaget biotopskyddsområde stödjer det nationella miljökvalitetsmålet *God bebyggd miljö, Ett rikt växt- och djurliv och Levande skog*. Förslaget ligger även i linje med Stadens miljöprogram 2023-2030 och bedöms bidra till ett flertal målområden: *Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem, Ett klimatanpassat Stockholm och En rättvis och inkluderande omställning*.

Ekonomi

I samband med inrättandet krävs investeringar i form av utmätning och utmärkning av gränserna och skyltning. Dessa kostnader hanteras av exploateringsnämnden och uppskattas till cirka 1 300 000 kronor. Driften åligger och bekostas av Farsta stadsdelsförvaltning. Tillsyn enligt miljöbalken av biotopskyddsområden åligger miljö- och hälsoskyddsnämnden, men bekostas av exploateringsnämnden.

Ärendets beredning

Kommunfullmäktige gav i budgeten för 2019 stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att utreda lämpliga biotopskyddsområden i staden. I april 2022 godkände stadsbyggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden utredningen om lämpliga biotopskyddsområden. I budgeten för 2023 och 2024 gav kommunfullmäktige staden i uppdrag att inrätta fem nya biotopskyddsområden 2024 i enlighet med tidigare utredning. Ett av de fem var Vinterviken.

Förslaget till biotopskyddsområde har tagits fram i samarbete med exploateringskontoret och miljöförvaltningen samt stämts av med Farsta stadsdelsförvaltning.

Samråd om förslag till biotopskyddsområde Vinterviken har hållits med länsstyrelsen och med berörda sakägare samt med exploateringsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, kulturnämnden och idrottsnämnden från 4 mars till 8 april 2025. Trafiknämnden fick möjlighet att yttra sig under våren 2025. Samtliga myndigheter och nämnder har tillstyrker beslutsförslaget samt lämnat några synpunkter. Ellevio AB kommenterar hur inrättande av ett biotopskyddsområde kan påverka framtida ledningsdragning genom området.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet och dialog med Naturvårdsverket har kontoret gjort vissa ändringar av formuleringar i beslutsstycket. Vidare har stycket *undantag från beslutet* tagits bort och stycket *gällande planer* har kompletterats med information om *befintliga anläggningar*. Även några förtydligande samt redaktionella ändringar har gjorts både i huvuddokumentet och bilaga 1 och 2.

Stadsbyggnadskontorets förslag

Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden godkänner samrådsredogörelsen och att nämnden föreslår att kommunfullmäktige inrättar biotopskyddsområde Vinterviken i enlighet med bifogat förslag till beslut.

SLUT